

Kým vlastně jsme?

„Odpovědět na otázku „kdo [jsme]“, lze jen vyprávěním životního příběhu.“

Paul Ricouer¹

KLÍČOVÉ OTÁZKY

- » Co určuje, kým se cítíme být?
- » Za koho se považujeme my a za koho nás považují ostatní?

ÚVODNÍ TEXT

Kdyby vám někdo položil zdánlivě jednoduchou otázku: „Kým vlastně jsi?“, co byste odpověděli? Řekli byste: „Jsem kluk“, „Jsem Češka“, „Jsem křesťan“, nebo „Jsem Magda Nováková?“ Jak dlouhá by podle vás musela ta odpověď být, abyste v ní vyjádřili to, kým se opravdu cítíte být? Možná by vám přišlo, že ani nestačí popsat sebe deseti slovy, možná byste chtěli odpovědět tím, že budete vyprávět svůj životní příběh a vysvětlíte, co jste všechno zažili, co pro vás bylo důležité, a co a kdo vás ovlivnil.

V moderní společnosti nelze na otázku, kým vlastně jsme, odpovědět jednoduše. Lidé se stěhovali a stěhují za prací, prchají a prchali před násilím, cestují a cestovali daleko a rychle. Lidé jsou tak konfrontováni s různými společnostmi, s různými událostmi v prostoru a čase a nelze je zařadit do jedné škatulky.

Jak to, kým se cítíme být, je ovlivněno tím, kde a kdy žijeme, jaká je zrovna politická situace, kdo jsou lidé, kteří vedle nás žijí?

Podívejme se na příklad Židů žijících v předválečném Československu, pro které bylo „typické, že se integrovali do kultury okolního obyvatelstva“, které bylo buď německé, nebo české (podle toho, kde v Československu žili), a přitom byli také Židy.²

Na příběhu paní Hildy Lechnerové si můžeme ukázat, jak se během jejího života proměňovalo to, kým se cítila být a za koho ji považovali ostatní. Kdy a proč se cítila být Židovkou, kdy Němkou, kdy Češkou?

PRACOVNÍ MATERIÁL Č. 1

➔ Příběhy identit > Pracovní materiál č. 1, s. 24

PRACOVNÍ MATERIÁL Č. 2

➔ Příběhy identit > Pracovní materiál č. 2, s. 25

---

1 Paul RICOUER: *Time and Narrative III*, Chicago, s. 246, citováno z Eleónora HAMAR: *Vyprávěná židovství*, Praha 2008, s. 28.

2 Kateřina ČAPKOVÁ: *Češi, Němci, Židé? Národní identita Židů v Čechách: 1918–1938*, Praha – Litomyšl 2005, s. 8.

METODICKÁ ČÁST

- » Časová dotace: 45 minut, doporučujeme vyučujícím upravit citlivě délku pracovních textů podle schopností jejich žáků, stejně tak volit a měnit učební strategie a metody podle svých pedagogických zkušeností
  - » Způsob práce: čtení s porozuměním, vyplňování pracovních listů ve dvojicích na základě četby, reflexe formou pětiminutového pojednání
  - » Zařazení lekce: lekce je vhodná pro práci na dosažení očekávaných výstupů vzdělávacích oblastí Člověk a společnost, včetně rozvíjení vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot ve většině průřezových témat na druhém stupni ZŠ či v nižších ročnících víceletých gymnázií.
  - » Klíčová slova: etnicita, náboženství, identita
1. Uveďte lekci klíčovými otázkami: *Co určuje, kým se cítíme být? Za koho se považujeme my a za koho nás považují ostatní?* Vyzvěte žáky, aby stručně odpověděli. Otázky může učitel doplnit také úvodním textem, který může žákům přečíst nebo parafrázovat.
  2. Vysvětlete žákům, že se budou zabývat konkrétním příběhem paní Hildy Lechnerové a budou zkoumat, kým se ona cítila být, a za koho ji považovali ostatní. Rozdejte žákům do dvojic Příběh Hildy Lechnerové (Pracovní materiál č. 1) a pracovní list (Pracovní materiál č. 2) a vysvětlete jim zadání nebo se ubezpečte, že zadáním uvedeným na pracovních materiálech rozumějí. Ve dvojicích si žáci přečtou text a doplňují pracovní list.
  3. Po dokončení úkolu nechte vždy jednu dvojici přečíst k danému úseku příběhu, co doplnila do tabulky, a poté nechte prostor pro reakce ostatních studentů (včetně místa 1 – příklad). Je dobré zdůraznit, že může být víc odpovědí správných či někdy je odpověď těžko určit, ale je vždy třeba podložit své argumenty důkazy z textu.
  4. Na závěr rozdejte každému žákovi papír, který využije pro krátkou reflexi. Na papír každý žák odpoví stručně na dvě otázky: *Co jsem se dnes dozvěděl/a nejzajímavějšího? Na co bych se rád/a ještě zeptal v souvislosti s dnešní hodinou?* Učitel dá žákům pět minut na odpověď a posléze papíry od studentů vybere, může je podle uvážení a po domluvě s žáky také později vystavit ve třídě.